

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 (HE 41/2023 vp) sekä Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2024 – 2027 (VNS 1/2023 vp)

1 Johdanto

Kela toimitti syyskuussa 2023 sosiaali- ja terveysministeriölle arviot sen hoitaman sosiaaliturvan kulujen kehityksestä ja niiden rahoitustarpeesta vuosille 2023–2027 valtion talousarviovalmistelua varten. Arviot perustuvat valtiovarainministeriön talousennusteisiin ja väestöennusteeseen. Lisäksi arvioita tehdessä on otettu huomioon Kelan etuuksiin vaikuttavat hallitusohjelman mukaiset muutokset. Valtion osuus Kelan hoitaman sosiaaliturvan rahoituksesta vuonna 2024 on Kelan arvion mukaan noin 75 prosenttia.

Kelan syyskuussa toimittamat etuusarviot on pääosin otettu huomioon hallituksen esityksessä valtion talousarvioksi vuodelle 2024. Osa määrärahojen tarpeen muutoksesta johtuu hallituksen esitysten muutoksista joko sisällön tai aikataulun osalta.

Kelan tämän hetken arvion mukaan toimintakulujen valtionosuuden määrä vuoden 2024 talousarviossa on riittävä. Kelan toimintakulujen valtionosuuden määriä vuosille 2025 – 2027 ei ole mainittu julkisen talouden suunnitelmassa, mutta Kelalla on tuleville vuosille merkittäviä toimintakulujen lisätarpeita liittyen Kelan jo meneillään olevaan etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen uudistamiseen. Kelan syyskuun arvioissa ei ole kyetty huomioimaan valmistelun keskeneräisyyden vuoksi hallitusohjelmassa kaavailtujen Kelan etuuksien muutosten vaikutuksia Kelan ratkaisutyön ja asiakaspalvelun resurssitarpeisiin eikä Kelalle tulevien uusien tehtävien mahdollisia vaikutuksia Kelan resurssitarpeisiin.

Valtion talousarvioesityksessä 2024 on osoitettu 31,8 milj. euroa Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköisiin asiakastietojärjestelmiin (momentti 33.01.25). Kelan tämän hetken arvion mukaan tämä riittää turvaamaan Kelan lakisääteiset Kanta-palvelut vuonna 2024. Sen sijaan julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025 – 2027 sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliseen tiedonhallintaan ehdotettu määräraha n. 59 milj. euroa ei välttämättä riitä turvaamaan Kelan lakisääteisiä Kanta-palveluja momentin laajasta käyttötarkoituksesta johtuen.

2 Kelan hoitama sosiaaliturva ja sen rahoitus

Kela on syyskuussa tarkistanut sosiaali- ja terveysministeriön pyynnöstä Kelan meno- ja tuloarviot vuosille 2023–2027 valtiovarainministeriön talousennusteiden ja tapahtuneen kehityksen perusteella.

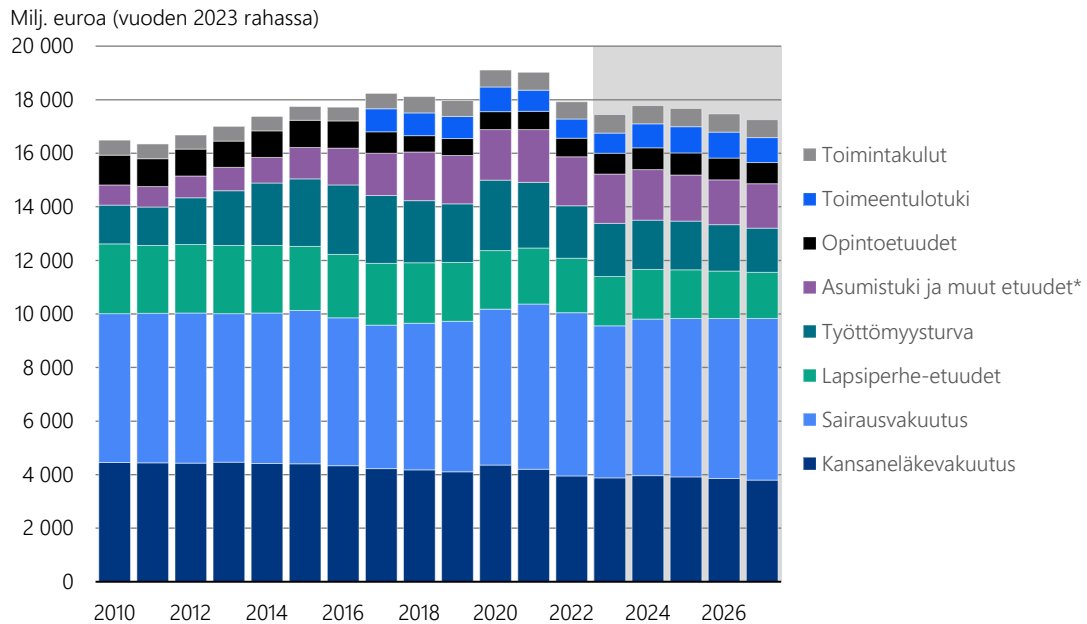
Laskelmassa on huomioitu uuden hallitusohjelman vaikutukset Kelaan. Muutoksia on paljon, osa kuluja laskevia ja osa niitä lisääviä. Useat leikkaukset kasvattavat toimeentulotuen tarvetta.

Syntyvyys oli historiallisen alhainen vuonna 2022 ja lasku näyttää edelleen jatkuvan vuonna 2023. Vuoden 2023 maahanmuutto-oletukseen on sisällytetty ukrainalaisia pakolaisia.

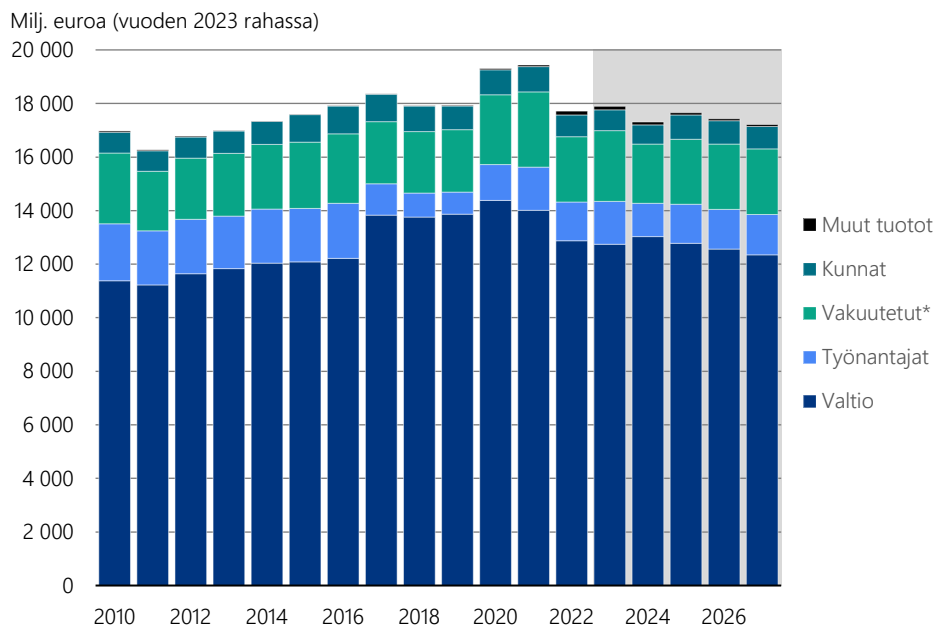
Kelan etuus- ja toimintakulut olivat noin 16,9 mrd. euroa vuonna 2022. Niiden arvioidaan olevan noin 17,5 mrd. euroa vuonna 2023 ja 18,2 mrd. euroa vuonna 2024. Kuluja kasvattavat muun muassa eläkkeiden indeksitarkistukset, sairaanhoitokorvausten korotukset ja toimeentulotuen tarpeen kasvu. Myös asumisen tukien kulut kasvavat vielä vuonna 2024 leikkauksista huolimatta. Vuoden 2024 kuluja laskevat erityisesti työttömyysturvan leikkaukset ja indeksijäädytys. Vaikka kulut kasvavatkin, korkean inflaatio takia reaalisesti tarkasteltuna Kelan kokonaiskulut ovat vuoden 2022 tason alapuolella vuosina 2023–2024 (kuva 1).

Sairausvakuutusmaksut nousivat vuodelle 2023, mutta niiden arvioidaan taas laskevan vuonna 2024. Tämä näkyy Kelan tuotoissa, jotka on esitetty kuvassa 2.

Kuva 1. Kelan kulut etuuslajeittain 2010-2027

Kuva 2. Kelan tuotot 2010-2027

3 Kelan toimintakulut ja niiden rahoitus

Kelan toimintakuluja rahoitetaan valtionosuuksilla ja sairausvakuutusmaksuin. Vuonna 2024 Kelan toimintakulut ovat viimeisimpien arvioiden mukaan yhteensä 7,3 milj. euroa suuremmat kuin vuonna 2023 (v. 2023: 686,9 milj. ja v. 2024: 694,2 milj.).

Kelan toimintakulujen valtionosuuden määrä valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2024 on 519,8 milj. euroa (momentti 33.10.60, sisältää Raja-yhteyspisteen valtionosuuksia 0,7 milj. euroa ja lääkkeenmääraajien ohjaus- ja valvontatehtävän 1,0 milj. euroa). Kelan tämän hetken arvion mukaan toimintakulujen valtionosuuden määrä vuoden 2024 talousarviossa on riittävä.

Vuosina 2025 – 2027 tarvittavat valtion ennakot ovat Kelan arvioiden mukaan 543,3 milj. euroa vuonna 2025 sekä 555,3 milj. euroa vuonna 2026 ja 555,9 milj. euroa vuonna 2027. Vuosien 2024 ja 2025 väliseen kasvuun vaikuttaa se, että vuonna 2024 on käytettävissä vuoden 2022 ylijäämää 14,4 milj. euroa. Vuosien 2025 - 2027 toimintakuluihin tarvittavien valtion ennakkoiden kasvuun vaikuttaa myös Kelan etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen uudistaminen (Eepos-ohjelma). Lisäksi on otettu huomioon VM:n ansiotasot- ja kuluttajahintaindeksin oletukset ja niiden vaikutukset. Kelan arvioissa on huomioitu hallitusohjelman tuottavuusohjelmasta Kelalle kohdistuvat säästövelvoitteet noin 28 milj. euroa valtionosuutena (toimintakuluina vähennystarve noin 36 milj. euroa ja henkilöstöstä noin 500 htv).

Kelan toimintakulujen valtionosuuden määriä vuosille 2025 – 2027 ei ole mainittu julkisen talouden suunnitelmassa, mutta Kelalla on tuleville vuosille merkittäviä toimintakulujen lisätarpeita. Kelan etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen uudistamisen on arvioitu kestävän vuoteen 2032 saakka. Uudistuksen rahoitus tulee turvata pitkäjänteisesti, koska se on tarkoitus toteuttaa merkittäviltä osin investointien ja palveluostojen kautta. Suunnittelukauden alun rahoitus pystytään turvaamaan aikaisemmilta vuosilta kertyneillä siirtyvillä erillä. Uudistaminen mahdollistaa sen, että Kela kykenee jatkossakin toteuttamaan lakisääteiset tehtävänsä tehokkaasti ja tietoturvallisesti sekä ylläpitämään lainsäädännön edellyttämän palvelutason. Uudistus parantaa ja helpottaa myös asiakkaiden asiointia.

Kelan syyskuun arvioissa ei ole kyetty huomioimaan valmistelun keskeneräisyyden vuoksi hallitusohjelmassa kaavailtujen Kelan etuuksien muutosten vaikutuksia Kelan ratkaisutyön ja asiakaspalvelun resurssitarpeisiin eikä Kelalle tulevien uusien tehtävien mahdollisia vaikutuksia Kelan resurssitarpeisiin.

4 Työttömyysturva, asumistuki ja toimeentulotuki

Hallitusohjelman seurauksena Kelan toimeenpanemiin etuuksiin on esitetty lukuisia muutoksia, jotka tulisivat vaiheittain voimaan vuoden 2024 aikana. Osa muutoksista

vaikuttaa täysimääräisenä lähes välittömästi voimaantulohetkestä, kun taas osassa täysimääräiset vaikutukset näkyvät vasta muutaman vuoden kuluttua voimaantulosta. Kela on osallistunut aktiivisesti valtion talousarvio sekä Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta sisältävien arvioiden laatimiseen.

Esitetyt työttömyysturvan muutokset sekä valtionvarainministeriön talousoletukset huomioon ottaen työttömien työnhakijoiden ja työttömyysturvaetuuksien saajien määrän kehitys oletetaan menevän kuvan 3 mukaisesti. Työttömyysturvan ohella yleinen taloustilanne heijastuu viiveellä myös yleisen asumistuen sekä perustoimeentulotuen saajamääriin. Lähtökohtaisesti esitetyistä muutoksista työssäoloehto koskevat muutokset siirtävät tilastollisesti saajia ansioturvalta perusturvalle.

Työttömyysturvan muutokset (mm. suojaosan ja lapsikorotusten poisto) pienentävät työttömyysturvaetuuksien tasoa ja kasvattavat välillisesti yleisen asumistuen sekä perustoimeentulotuen tarvetta. Yleiseen asumistukeen on suunnitteilla leikkauksia (mm. suojaosan poisto ja etuusoikeuden poistuminen omistusasujilta), jotka osaltaan vaikuttavat perustoimeentulotuen saajamäärin kasvattavasti. Lisäksi, etuusiin kohdentuvat leikkaukset (ml. indeksijäädytys), inflaation korkea taso, korkojen nousu sekä energian hintaan liittyvä epävarmuus lisäävät väistämättä omalta osaltaan kansalaisten taloudellisen tuen tarvetta, joka näkyy lisäyksenä perustoimeentulotuen saajamäärissä. Esitettyjen muutoksien sisältämät etuuskuluarviot perusturvan työttömyysetuuksien, yleisen asumistuen sekä perustoimeentulotuen osalta on esitetty kuvassa 4.

Kelan ratkaisutyön määrästä lähes puolet koostuu työttömyysturvan, asumistuen ja perustoimeentulotuen ratkaisuksista eli etuuksista, jotka ovat läheisesti yhteydessä talouden suhdannevaihteluihin. Yleisen työllisyystilanteen muutokset heijastuvat työttömyysturvaetuuksien ohella vähitellen myös yleisen asumistuen ja perustoimeentulotuen saajamääriin, ja tätä kautta Kelassa tehtävän ratkaisutyön määrään (kuva 5).

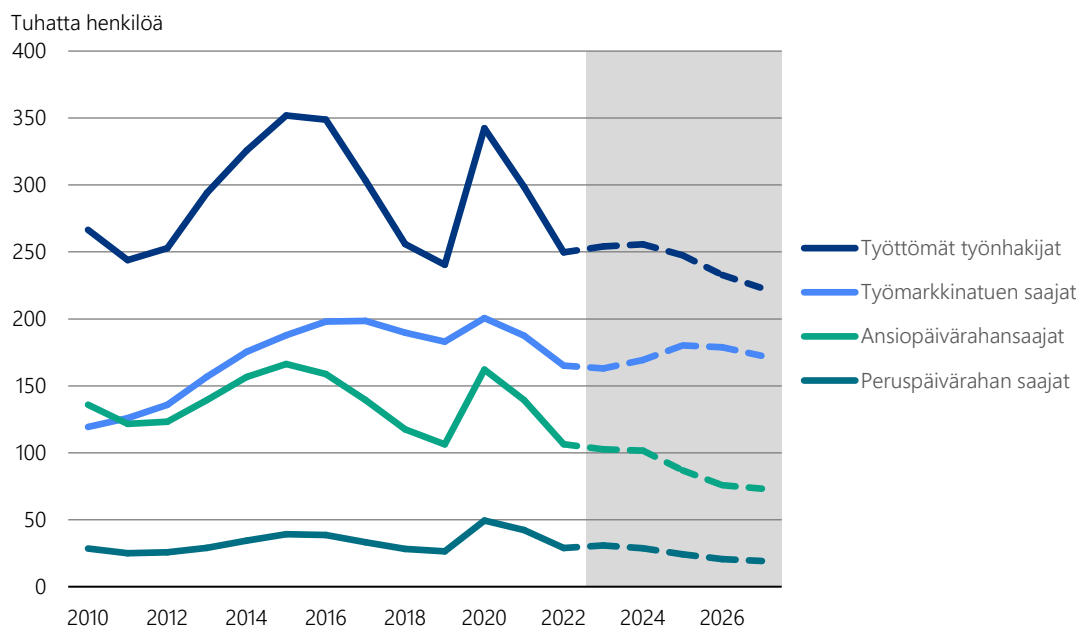
Kela kiinnittää huomiota siihen, että vuoden 2023 aikana on valmisteltu rinnakkain useita poikkeuksellisen suuria sosiaaliturvaa ja toimeentuloa turvaavia etuuksia koskevia muutoksia varsin nopealla aikataululla. Muutokset on suunniteltu tulemaan voimaan porrastetusti vuoden 2024 aikana. Kela pitää ensi vuoden näkymää kokonaisuutena toimeenpanon kannalta haasteellisena mutta arvioi, että jos ehdotettujen muutosten sisältöihin ja aikatauluihin ei tule merkittäviä muutoksia, kokonaisuus voidaan viedä toimeenpanossa läpi. Kela toivoo mahdollisuutta arvioida asiaa toimeenpanon näkökulmasta uudelleen, jos esityksen sisältöön tai aikatauluihin tulisi lainsäädäntöprosessin aikana vähäistä suurempia muutoksia.

Yksittäisten muutosten vaikutuksia on arvioitu muutoksiin liittyvien hallituksen esityksissä. Mittaluokaltaan suurien muutosten vaikutusten yksikäsitteinen arviointi on kuitenkin aina epävarmaa. Kun suuria muutoksia on useita, niin on täysin mahdollista,

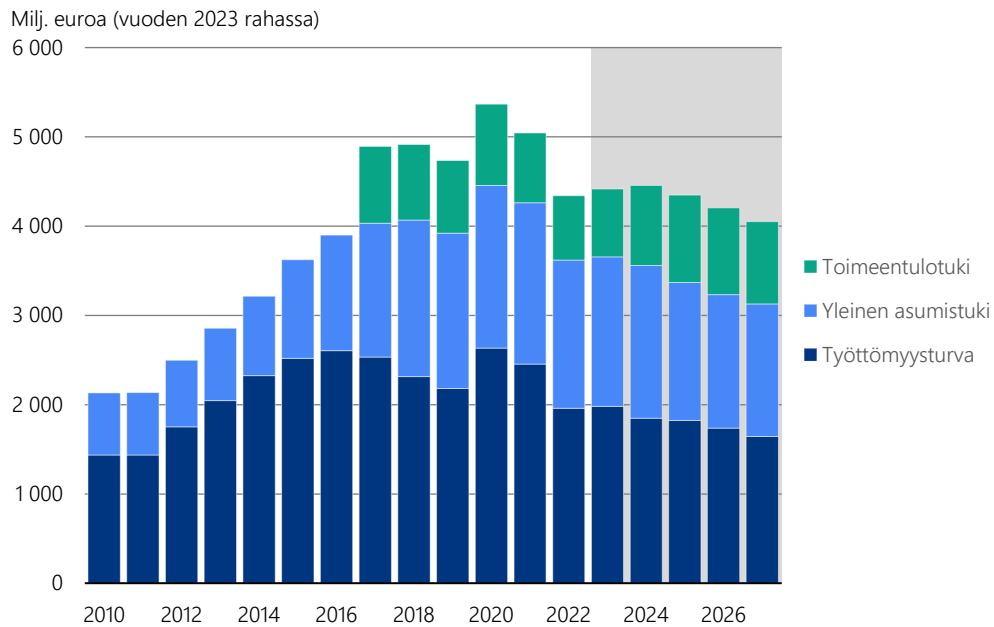
että useista muutoksista kumuloituu ennalta arvaamattomia vaikutuksia, jotka ovat yksittäin arvioituja vaikutuksia suurempia, tällaiset tekijät aiheuttavat oman riskinsä myös etuuksien toimeenpanon sujuvalle hoitamiselle.

Kelan näkemyksen mukaan hallituksen esityksen mukainen yleisen asumistuen (momentti 33.10.54) määräraha ei riitä kattamaan vuoden 2024 etuuskuluja. Asumistuen kohdistuvien leikkausten säästövaikutus ei toteudu ensimmäisenä vuonna siinä määrin kuin talousarvioesityksessä on arvioitu. Keskeisenä syynä on voimaantuloajan kohtien muuttuminen syksyn aikana.

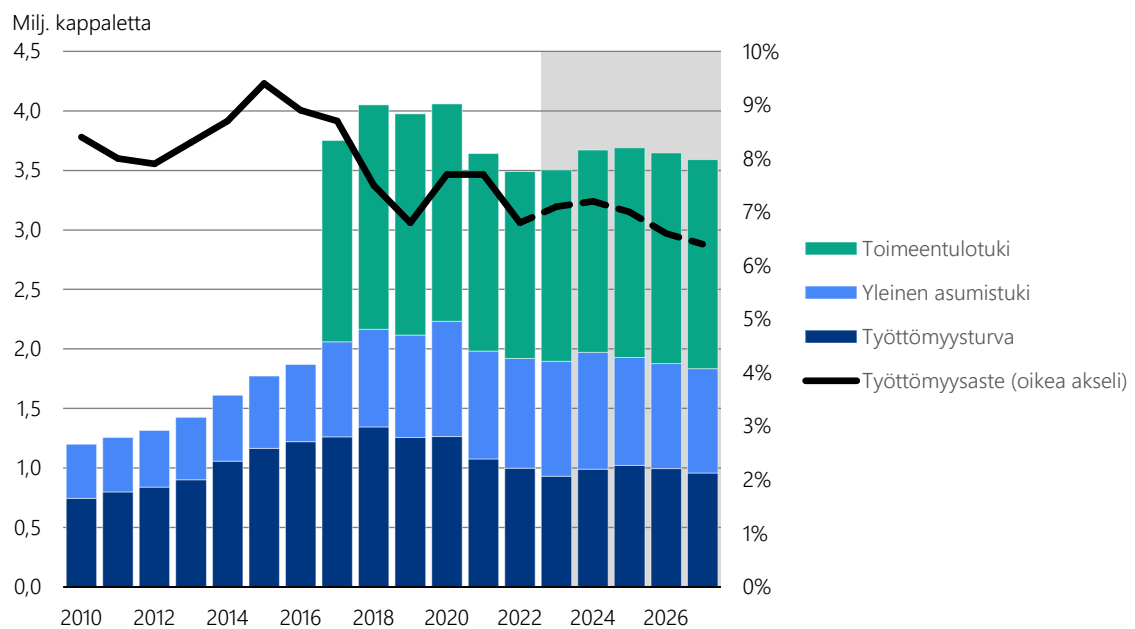
Kuva 3. Työttömät työnhakijat ja työttömyysturvaetuuksien saajat 2010–2027

Kuva 4. Työttömyysturvan, yleisen asumistuen ja toimeentulotuen kulut 2010-2027

Kuva 5. Perustoimeentulotuen, työttömyysturvan ja yleisen asumistuen ratkaisut 2010-2027

5 Kanta-palvelujen rahoitus

Valtion talousarvioesityksessä 2024 on osoitettu 31,8 milj. euroa Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisiin sähköisiin asiakastietojärjestelmiin (momentti 33.01.25). Kelan tämän hetken arvion mukaan tämä riittää turvaamaan Kelan lakisääteiset Kanta-palvelut vuonna 2024. Sen sijaan julkisen talouden suunnitelmassa vuosille 2025 – 2027 sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliseen tiedonhallintaan ehdotettu määräraha n. 59 milj. euroa ei välttämättä riitä turvaamaan Kelan lakisääteisiä Kanta-palveluja momentin laajasta käyttötarkoituksesta johtuen.

Kanta-palvelut on kansallinen sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan digitaalinen palvelualusta, joka on osa Kelan lakisääteisiä tehtäviä. Kanta-palvelut perustuvat alunperin vuonna 2007 voimaan tulleeseen lainsäädäntöön (L 61/2007, L 784/2021). Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (L 552/2019) säätelee Kanta-tietojen hyödyntämistä toissijaisessa käytössä mm. Kanta-rekisteritietojen luovuttamisen tutkimus- ja viranomaistoiminnan tarpeisiin.

Kanta-palvelut ovat keskeinen osa valtakunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon digipalveluja ja kansallisten sote-rakenteiden ja -integraation tuki. Palvelujen toiminnallisuudet laajenevat STM:n & THL:n priorisoimassa järjestyksessä. Nykyisiä Kelan tuottamia Kanta-palveluja ovat Omakanta, Omatietovaranto, Potilastiedon ja Kuva-aineistojen arkistot, Sosiaalihuollon asiakastiedon arkisto, Vanhojen asiakirjojen arkisto, Kelain, Resepti, Lääketietokanta, Rajat ylittävä resepti, yhteistestaus, kanta.fi, Kanta-tietoa, Kanta-asiakkuuden palvelut. Lisätietoa palvelujen käytöstä on [kanta.fi -sivustolla](https://kanta.fi).

Kanta-palvelut rahoitetaan valtion budjetista ja eri käyttäjäryhmiltä laskutettavin käyttömaksuin. Lainmuutosten ja kehittämisen kustannukset sekä osin myös tuki- ja ylläpitokustannukset rahoitetaan valtion talousarvion momentilta "Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta" (33.01.25). Momentin käyttötarkoitus on laajentunut alkuperäisestä kattamaan mm. STM, THL ja muiden viranomaisten sekä DigiFinlandin tiedonhallintaan liittyviä tehtäviä. STM:n kanssa tehdyn rahoitussopimuksen perusteella momentille varattua rahoitusta ohjataan Kelan Palvelurahastoon Kanta-palveluille, mutta sopimuksessa ei määritellä Kelan rahoituksen tasoa. Kanta-rahoituksen läpinäkyvyyttä, ennakoitavuutta ja seurannan reaaliaikaisuutta parantaisi, jos momentin käyttö osoitettaisiin vain Kelan Kanta-tehtäviin.

Kanta-palvelujen rahoitussuunnittelun haasteena on ennakoida lain velvoittamien uusien asiakasryhmien ja uusien palvelujen tuleminen vaiheittain käyttöön ja käyttömaksuasetuksen piiriin, jolloin käyttömaksujen perusteet muuttuvat ja muodostuvat yhä monimutkaisemmiksi. Kela pitää tärkeänä, että palvelujen jatkuvan palvelun kustannukset katettaisiin valtion talousarvion momentilta 33.01.25 kunnes

valtakunnallinen käyttöönotto on tehty ja kustannukset voidaan kattaa asiakkailta perittävistä käyttömaksuista. Valtakunnallinen käyttöönotto kestää useita vuosia, ja sinä aikana toimintaa ei voi rahoittaa käyttömaksuilla. Vuonna 2024 tällainen palvelu on Sosiaalihuollon asiakastiedon arkisto.

Kanta-palveluilla on tärkeä rooli sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiossa ja hyvinvointialueiden tiedonhallinnan tukemisessa. Kanta toimii valmiina ratkaisuna erilaisissa tiedon välitystarpeissa, joita ovat mm. tiedon kulku hyvinvointialueiden ja yksityisen sektorin välillä, tiedon kulku hyvinvointialueiden omien eri järjestelmien välillä sekä tiedonkulku hyvinvointialueiden ja eri viranomaisten välillä. Panostamalla Kanta-palvelujen hyödyntämiseen ja jatkokehittämiseen, on mahdollista saada merkittäviä kustannussäästöjä verrattuna siihen, että sama tekninen ratkaisu tehtäisiin erikseen jokaisella hyvinvointialueella. Lisäksi saadaan kerättyä kansallisesti arvokasta tietoa tietojohdantamasta ja tutkimustyötä varten. Tämä edellyttää kuitenkin vahvaa ohjausta, jossa rahoitus on merkittävä tekijä. Ohjauksessa merkittävä asia on saada kaikki eri sote-tiedonhallinnan toimijat (kansalliset sekä hyvinvointialueet että heidän järjestelmätoimittajansa) tekemään yhtäaikaaisesti samoja kehittämiskohteita.

Julkisen talouden suunnitelman mukaan valtionhallinnon tuottavuusohjelmassa keskeinen tuottavuusohjelman toimenpide on ensisijaisesti digitaalinen viranomaisviestintä. Kanta-palvelut ovat keskeisessä roolissa sote-toimijoiden ja viranomaisten välisessä digitaalisessa viestinnässä/ viestinnän muuttamisessa paperisesta digitaaliseksi.

Vuosien 2024-2027 osalta Kanta-palveluissa tulee toimeenpanna keväällä 2023 hyväksytyn lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä (703/2023, kumoo 1.11.2021 voimaantulleen lain 784/2021) sekä tähän liittyvät lääkehoidon tiedonhallinnan säädösuudistuksien (reseptilain muutokset 706/2023) vaatimia tehtäviä. Lisäksi on tuettava hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymisestä seurannutta muutosvaihetta kehittämällä kansallisia sote:n digitalisaation ratkaisuja, jotta mahdollistetaan parempi sote-toimialan tiedonhallinta kansallisesti: tiedon liikkuvuus digitaalisten palvelujen avulla eri toimijoiden välillä, kansalaisten oman hyvinvoinnin tukeminen sekä tiedon toisiokäytön tarpeiden tukeminen. Toimeenpanon tehtävät vaativat uusresursointia ja ostopalveluhenkilöstöä, koska tulossa on uusia palvelukokonaisuuksia sote-sektorille sekä myös sote-sektorin ulkopuolisille asiakasryhmille.

Hallitusohjelmassa on tunnistettu lukuisia uusia tehtäviä sote-toimialan digitalisaation edistämiseksi ja Kanta-palvelujen hyödyntämisessä niissä. Näiden tehtävien suunnittelu on vasta budjetin/jts:n julkaisun kohdalla alkamassa, joten näille tulee myös taata rahoitus. Myös EU:n tasolla sote-toimialan digitalisaatio etenee jatkuvasti ja mm. mahdollinen EHDS:n toimeenpano vaatii valtakunnallisten Kanta-palvelujen hyödyntämistä.

Valtion talousarvion momentilta 33.01.25 katetaan vuosina 2024-2027 seuraavat palvelujen jatkuvuuden turvaamiseen, ylläpitoon ja asiakaspalveluun liittyvät tehtävät:

- Kantaan liittyvien asiakas- ja potilastietojärjestelmien sertifiointiin liittyvät yhteentoimivuuden testaukset,
- Omatietovaranto-palvelun, Kelain-palvelun sekä EU sitoumuksiin pohjautuvien jatkuvaa EU-tasoista kehitystä vaativien Rajat ylittävä resepti-palvelun ja Patient Summary-palvelun jatkuvuuden turvaamisen sekä ylläpidon kustannukset
- Toisiolain ja tiedon toisiokäyttöön liittyvien muiden erityislakien velvoittavat tehtävät eli Kanta-tietoalustan jatkuvuuden turvaamisen sekä tietopalvelutuo-tannon
- kriittisten palvelujen toimintavarmuuden ja kyberturvallisuuden jatkuva kehittäminen sekä huoltovarmuuden vaatimuksien toteuttaminen.
- Rajat ylittävä resepti-palvelun sekä Potilastiedon yhteenveto-palvelun EU-vaati-musten mukaisen jatkokehittämisen kustannukset

Toisiolaki velvoittaa Kelaa tietopalvelujen toteuttamiseen viranomais- ja tutkimuskäytön tarpeisiin. Tietoalustan kehittäminen ja muu toisiolain toimeenpanon vaatima rahoitus ei voi toiminnan luonteen ja lainsäädännön velvoitteiden vuoksi perustua lyhytaikaiseen hankerahoitukseen tai käyttömaksuihin.

Parhaillaan valmisteltavana olevaan ja Fimean johdolla etenevään kansallisen Lääketietovarannon kehittämisen rahoitukseen ei toistaiseksi ole varauduttu hankkeen keskeneräisyyden vuoksi.

Koronapandemian aiheuttamat tehtävät Omakannan koronatodistuksiin jatkuvat mahdollisesti edelleen vuonna 2024. Koronarokotustodistuksen tilalle kaavaillaan kansainvälisessä yhteistyössä laajempaa rokotustodistusta. Kehittämisen aikataulu on toistaiseksi avoin.

6 Palvelureformi

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, uudistuksen lainsäädäntömuutokset, aluetason toiminnan käynnistyminen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen järjestämisvastuun siirtyminen kunnilta alueille aiheuttivat laajasti muutoksia Kelan eri toiminnoissa vuosina 2022-2023.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukainen palvelureformi tulee myös edellyttämään Kelan osallistumista sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämiseen sekä sisällöllisesti että tietojärjestelmien osalta. Hallitusohjelma sisältää useita eri kirjauksia koskien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelureformia, hyvinvointialueiden asiakas- ja

potilastietojärjestelmien muutoksia sekä Kanta-palvelujen muutoksia. Näiden osalta tulee varata riittävä rahoitus ja resurssit toteuttamaan hallitusohjelman kirjauksia.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistämässä palvelureformiin liittyvää hankeohjelmaa, johon pyydetään mukaan myös muut toimijat, kuten Kela. Palvelureformiin on tarkoitus sosiaali- ja terveysministeriön mukaan yhdistää sosiaaliturvauudistuksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut ja etuudet ja siten hakea asiakkaiden näkökulmasta merkittäviä muutoksia palvelujen ja etuuksien yhteensovittamisessa. Tähän tarvitaan Kelan panostusta erityisesti työ- ja toimintakykyetuuksien sekä työttömyysetuuksien osalta.

7. Työllisyyspalvelujen rakenneuudistus ja kotoutumisen kokonaisuudistus

Työllisyyspalvelujen rakenneuudistus ja kotoutumisen kokonaisuudistus tulevat voimaan 1.1.2025. Työllisyyspalvelujen rakenneuudistuksessa työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirtyy TE-palveluilta kunnille. Kunnat muodostavat erilliset työllisyysalueet, joiden osalta vuoden 2023 loppuun mennessä alueet on perustettuina ja toimeenpanon toinen vaihe käynnistyy.

Kelan rooliin kuuluu toimia uuden monialaista työllistymistä edistävän lainsäädännön pohjalta, nykyistä laajemmin, asiakkaan monialaisen palvelun yhtenä osapuolena tuottamassa asiakkaalle oikeita etuuksia ja palveluja oikea-aikaisesti. Tämä edellyttää Kelalta resursointia lainsäädännön toimeenpanoon. Lainsäädännön pohjalta Kelan tehtävänä on ohjata ja neuvoa asiakasta oikeiden palvelujen piiriin nykyistä laajemmin sekä osallistua tarpeen mukaan asiakkaan palvelutarpeen arviointiin ja asiakassuunnitelman tekemiseen.

Kelalle annetaan uuden lainsäädännön pohjalta myös uusi tehtävä, kaikkien työttömyysetuuksien rahoituksen laskutuksen hoitaminen.

8. Lopuksi

Kela korostaa lausunnossaan erityisesti seuraavia asioita:

- Kelan toiminnan kehittämisen rahoitus tulee turvata usean vuoden aikajännteellä, jotta Kela kykenee jatkossakin toteuttamaan lakisääteiset tehtävänsä tehokkaasti ja tietoturvallisesti sekä ylläpitämään lainsäädännön edellyttämän palvelutason. Erityisen tärkeää tämä on jo meneillään olevan etuusjärjestelmien ja asiointipalvelujen uudistamisen (Eepos-ohjelma) etenemisen varmistamiseksi.

- Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittäminen ja lainmuutokset edellyttävät Kanta-tietojärjestelmäpalvelujen jatkuvaa kehittämistä. Kanta-palvelujen rahoitus tulee turvata usean vuoden aikajänteellä riittävällä rahoituksella.
- Lakisääteisten uusien tehtävien toteuttamisen aiheuttamien toimintakulujen rahoitus tulisi aina varmistaa lainsäädännön kautta samassa yhteydessä, kun uudesta tehtävästä säädetään. Jotta merkittävät nykyisiin tehtäviin kohdistuvat lainmuutokset tai kokonaan uudet lakisääteiset tehtävät pystytään toimeenpanemaan onnistuneesti, Kela tarvitsee muutoksen suuruudesta riippuen 6–36 kuukauden mittaisen ajan muutosten toteuttamiseen.

Outi Antila
pääjohtaja

Kai Ollikainen
talousjohtaja